

Ministerie van Landbouw,  
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer  
der Staten-Generaal  
Prinses Irenestraat 6  
2595 BD DEN HAAG

Datum 3 november 2021

Betreft Geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 15 november 2021

Geachte Voorzitter,

Middels deze brief informeer ik uw Kamer over de agenda van de Landbouw- en Visserijraad die 15 november aanstaande plaatsvindt in Brussel. Daarnaast maak ik van deze brief gebruik om uw Kamer te informeren over de uitkomsten van de onderhandelingen tussen de EU en andere Noord-Atlantische kuststaten en de vervolgstappen naar aanleiding van het WUR onderzoek naar bedwelming van schol. Tevens informeer ik uw Kamer over de uitwerking van de motie van het lid Klink (Kamerstuk 31985, nr. 71) en de motie van de leden Omtzigt en Geurts (Kamerstuk 35084, nr. 27).

**I. Agendapunten Landbouw- en Visserijraad**

12<sup>e</sup> Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie

Onder AOB zal de Europese Commissie de Raad informeren over de 12<sup>e</sup> Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Deze zal van 30 november tot 3 december plaatsvinden.

Nederland zal in de Raad inzetten op een betekenisvol en zo ambitieus mogelijk resultaat voor MC12. Nederland hecht veel waarde aan het totstandkoming van een akkoord om schadelijke visserijsubsidies die leiden tot overbevissing, overcapaciteit, en IUU-visserij (illegale, niet gerapporteerde en ongereguleerde visserij) in te perken. Met betrekking tot landbouw spelen veel onderwerpen, zoals binnenlandse landbouwsteun, exportconcurrentie, exportrestricties, markttoegang, katoen, public stockholding, *special safeguard*-mechanismes. WTO leden hebben allen hun eigen wensen. Hoe een mogelijk compromis er uit zou

kunnen zien is nog niet duidelijk. De Commissie zet hierbij in op transparantie van notificaties op landbouwgebied zoals landbouwsubsidies, en voor uitzonderingen voor humanitaire aankopen door World Food Program voor wat betreft exportrestricties. Nederland zal een actieve rol van de EU bepleiten op verdere duurzaamheidsinitiatieven binnen de WTO.

**Ons kenmerk**  
DGA / 21267541

Omdat het krachtenveld binnen de WTO zich nog altijd slecht leent voor grote doorbraken, is het van belang om de verwachtingen voor MC12 realistisch te houden en tegelijkertijd ambitieus te werk te blijven gaan.

#### Vangstmogelijkheden 2022 EU-VK

De Raad krijgt mogelijk een update over de stand van zaken van de onderhandelingen over de vangstmogelijkheden 2022 voor de gedeelde bestanden met het Verenigd Koninkrijk (VK). De EU-VK onderhandelingen starten op 3 november.

Zoals ik uw Kamer eerder heb geïnformeerd (Kamerstuk 21501-32-1344) is reeds ingestemd met het algemene mandaat voor de EU-VK onderhandelingen, welke gebaseerd is op de uitgangspunten van het Gemeenschappelijke Visserijbeleid (GVB). Op basis van de inbreng van de lidstaten in de Landbouw en Visserijraad op 11 en 12 oktober heeft de Europese Commissie op 18 oktober jl. een aanvullend non-paper gepresenteerd met een gedetailleerde positie voor de verschillende onderhandelingen over de vangstmogelijkheden 2022. Dit non-paper en de positie van de lidstaten dient als onderhandelingspositie voor de Europese Commissie. Over het algemeen is de inzet van het non-paper in lijn met het Nederlandse standpunt en kan ik dit steunen. Echter voor wijting, zeebaars en roggen wijkt het voorstel af en zal ik mijn inzet verder toelichten.

Met wijting in de Noordzee gaat het goed en het wetenschappelijk advies is een toename in de vangstmogelijkheden van 236%. Omdat deze vis samen met kabeljauw wordt gevangen, stelt de Commissie voor deze toename niet te benutten en de vangstmogelijkheden op hetzelfde niveau als dit jaar (een roll-over) vast te stellen. Voor de Nederlandse visserij is wijting voornamelijk bijvangstsoort. Desalniettemin ik zal mij inzetten voor een praktische en redelijke verhoging van de vangstmogelijkheden (Total Allowable Catch (TAC)) voor wijting. Dit om te voorkomen dat deze TAC gaat knellen voor de Nederlandse visserij, met name in de centrale en zuidelijke Noordzee waar de relatie tussen kabeljauw- en wijtingvangsten gering is.

Voor het zeebaarsbestand pleit de Commissie eveneens voor een roll-over van de 2021 maatregelen. De reden voor de Commissie om af te wijken van het wetenschappelijke advies (+10.8%) is dat in 2021 een grote toename is geweest voor demersale en zegenvisserij en omdat de zeebaarsstool in huidige vorm nog niet inzetbaar is. Over de problemen met de zeebaarsstool heb uw Kamer reeds geïnformeerd (Kamerstuk 21501-32-1268). Zoals ik eerder heb aangegeven vind ik dat de disbalans tussen de verschillende visserijcategorieën die vorige jaar ontstaan is, dit jaar gelijkgetrokken moet worden. Daarom zal ik mij blijven inzetten voor een toename voor de kleinschalige visserijcategorieën (haken en lijnen en staand want).

Sinds 1 oktober is het wetenschappelijk advies voor de verschillende roggensoorten bekend en onlangs heeft de Commissie een voorstel gedeeld voor de zogeheten groep-TACs van roggensoorten. In deze verzameling zitten soorten met een positief advies en soorten met een negatief advies. De soorten met een negatief advies drukken op het voorstel voor vangstmogelijkheden en met de groep-TAC blijft het mogelijk om soorten aan te landen waar ICES een afnemende trend beoordeelt. Conform het KRM-Haaienactieplan 2015-2021 ben ik er voorstander van de vangstmogelijkheden voor roggen meer soortspecifiek te maken, bijvoorbeeld door stekelrog te splitsen van de groep-TAC. De verwachting is dat in het voorjaar een discussie zal plaatsvinden in het Specialised Committee on Fisheries (SCF) over de groep-TACs voor roggen. Voor 2022 moet een pragmatische oplossing worden gezocht voor deze groep-TAC waar het belangrijk is dat roggen niet een 'choke specie' worden.

#### Raadsconclusies over EU-Bossenstrategie

Tijdens de laatste bijeenkomst van de Landbouw- en Visserijraad heeft een eerste gedachtewisseling plaats gevonden over de EU-Bossenstrategie. Het voorzitterschap heeft de resultaten van die gedachtewisseling verwerkt in een nieuwe versie van de raadsconclusies. Op basis daarvan hebben verdere onderhandelingen plaatsgevonden die hebben geleid tot een versie die nu voorligt ter aanname door de Raad. De punten die voor Nederland van belang zijn komen er duidelijk in terug, zoals het verwelkomen van het plan om tot 2030 drie miljard bomen te planten, maar ook het belang om oerbossen en oude bossen te beschermen. Eveneens is opgenomen dat een succesvolle implementatie van de EU Bossenstrategie door de lidstaten nodig is als de EU een leidende rol wil blijven spelen in diverse mondiale fora op het gebied van duurzaam bosbeheer en het stoppen van ontbossing. Ten slotte is ook het belang onderkend om in beeld te brengen wat de mogelijke effecten zijn van de EU-Bossenstrategie op bossen buiten de EU door mogelijke verschuiving van houtimport en -productie vanuit landen buiten de EU.

Ik ben daarom voornemens om de raadsconclusies te steunen.

#### Farm-to-Fork conferentie 2021

Tijdens de Raad zal de Commissie verslag doen van haar jaarlijkse Farm-to-Fork conferentie, waarin zij en maatschappelijk belanghebbenden met elkaar in gesprek gaan over de stand van zaken van de Farm-to-Fork strategie en specifieke onderdelen daarvan. De conferentie werd geopend door commissarissen Timmermans, Kyriakides en Wojciechowski waarna in de vorm van paneldiscussies o.a. van gedachten werd gewisseld over de wereldwijde transitie naar, de VN-top over en 'game changers' voor duurzame voedselsystemen, koolstoflandbouw en gezonde bodems, vermindering van het gebruik en risico van gewasbeschermingsmiddelen en duurzame bedrijfsmodellen. De commissarissen benadrukten het belang en de noodzaak van de Farm-to-Fork-strategie, de ambitieuze maar haalbare doelen, het noodzakelijke strategisch gehalte dat Nationaal Strategische Plannen dienen te hebben en de bijdragen die zij moeten leveren aan de doelen van de Farm-to-Fork-strategie.

Ik zal tijdens de Raad de Commissie bedanken voor het organiseren van de conferentie en de voortvarendheid waarmee zij de Farm-to-Fork-strategie uitwerkt. Voorts zal ik de Commissie nogmaals verzoeken om in haar effectbeoordelingen bij

elk uitgewerkt Farm-to-Fork-voorstel extra aandacht te geven aan dwarsverbanden met andere Farm-to-Fork-voorstellen en ander Green Deal beleid, zoals Fit for 55 en de Biodiversiteitsstrategie en eventuele synergieën die zich daarbij voordoen.

Ons kenmerk  
DGA / 21267541

#### Gedachtenwisseling over de ontwikkelingen op de landbouwmarkten

De Europese Commissie zal een overzicht geven van de situatie op de Europese landbouwmarkten. Op het moment van schrijven is er nog geen stuk voorhanden met de laatste ontwikkelingen. De verwachting is dat de Commissie zal stilstaan bij specifieke knelpunten in de marktontwikkelingen in deelsectoren. De vooruitzichten zijn voor veel sectoren in de landbouw positief met prijzen die zich momenteel op of boven het langjarige gemiddelde bevinden. Uitzondering daarop is de varkensvleesmarkt die zich sinds afgelopen zomer negatief ontwikkelt. Ook zijn er onzekerheden met betrekking tot mogelijk nieuwe covid-maatregelen van lidstaten, hoge diervoederprijzen en hoge energieprijzen die effecten kunnen hebben op de marktsituatie in specifieke deelsectoren. Naar verwachting zal de Commissie dit ook in haar presentatie uiteenzetten. Nederland zal inbrengen dat nauwe monitoring van de varkensmarkt noodzakelijk blijft.

#### Contingency plan for ensuring food supply and food security

Als onderdeel van de boer-tot-bord strategie heeft de Europese Commissie een *Contingency Plan* opgesteld om voedselvoorziening en voedselveiligheid binnen de Europese Unie te waarborgen in tijden van crisis. Op basis van samenwerking met de relevante ministeries van de lidstaten (waaronder LNV voor Nederland), alsook externe stakeholders (zoals bedrijven in voedselvoorziening of -logistiek), is een diepgaande analyse gemaakt van de voedselwaardeketen, inclusief stakeholders, risico's en mogelijkheden tot versterking. Naar verwachting zullen de (voorlopige) resultaten tijdens dit agendapunt worden gepresenteerd. Nederland is voorstander van dergelijke crisisplanning om goed voorbereid te zijn om een volgende crisis, in plaats van een ad hoc beleidsreactie.

## **II. Diversenpunten visserij**

#### Uitkomsten Kuststaten

Inzake de onderhandelingen tussen de EU en de andere Noord-Atlantische Kuststaten (Coastal States) over de pelagische bestanden makreel, blauwe wijting, en Atlantico-Scandinavische haring heb ik uw Kamer eerder bericht (Kamerstuk 21501-32-1344).

De onderhandelingen hebben opgeleverd dat voor elk van deze drie bestanden een principe-overeenkomst (Agreed Record) is gesloten. Hierin is bepaald dat de maximale vangsthoeveelheid (TAC) overeenkomstig het wetenschappelijk advies wordt vastgesteld. Omdat echter voor elk van deze bestanden al sinds vele jaren de afzonderlijke Coastal States een zodanig aandeel in die respectievelijke TACs nemen dat het cumulatief aanzienlijk hoger is dan die overeengekomen TAC, en dat deze praktijk dit jaar in het bijzonder voor makreel drastisch is verergerd (zie genoemde Kamerstuk), is het zwaartepunt van de onderhandelingen op het bepalen van de verdeelsleutels komen te liggen. De Coastal States bleken allen doordrongen van de urgentie en het belang van overeenstemming op deze 'sharing arrangements'. Gezien evenwel de complexiteit en de onderlinge

belangen is het niet gelukt om hierover nu al een besluit te nemen. Voor alle drie de bestanden is nu in de onderscheiden Agreed Records opgenomen dat 'zo snel mogelijk' in 2022 het overleg hierover wordt vervolgd; partijen hebben aangegeven dat dit voor blauwe wijting en Atlanto-Scandian haring in de tweede helft van januari zal zijn en voor makreel de partijen al met ingang van januari met voorstellen kunnen komen.

Tevens is in de Agreed Records opgenomen dat voor makreel en blauwe wijting Werkgroepen zullen worden opgericht die data zullen verzamelen en analyseren wat betreft de distributie van de onderscheiden bestanden. Bedoeld is dat dit tegen eind februari tot resultaat zou leiden.

Opgemerkt moet worden dat voor de Atlanto-Scandian haring de EU na het vertrek van het VK geen Coastal State meer is maar nog wel een 'Fishing Party'. In de Handels- en Samenwerkingsovereenkomst met het VK is een verdeelsleutel tussen het VK en de EU opgenomen, en is het EU belang in deze in afgeleide zin afhankelijk van het VK.

Voor wat betreft de toegang tot elkaars wateren (EEZ's) wordt in de afzonderlijke situaties nog separaat onderhandeld.

Bovenstaande betekent dat voor deze drie bestanden voor het visseizoen 2022 door de onderscheiden Coastal States vooralsnog een zelf bepaald deel van de TAC wordt genomen. Voor de EU zal dit naar verwachting gebaseerd zijn op de historische arrangementen.

#### Vervolgstappen n.a.v. WUR onderzoek naar bedwelming schol.

Tijdens het Tweeminutendebat Informele Landbouw en Visserijraad 13-15 juni 2021 heb ik toegezegd de Kamer te zullen informeren over vervolgstappen naar aanleiding van het WUR-onderzoek naar bedwelming van schol, waarbij praktijktesten als optie worden meegenomen.

Dit jaar is het driejarige Publiek Private Samenwerkingsproject (PPS) "Stunning Fish at Sea" gestart om het bedwelmen van vis aan boord te operationaliseren. Projectbudget is € 1349 k. LNV draagt hier financieel (615 kEuro), via topsector agri en food, aan bij.

Binnen het project is gekozen voor twee, voor de Nederlandse kottervisserij, commercieel belangrijke soorten, namelijk schol en tarbot.

De ambitieuze doelen van het project zijn:

- 1) het technisch operationaliseren van bedwelmen van gevangen schollen en tarbotten met elektriciteit in het water voordat deze dieren worden gedood. Het doel is operationaliseren aan boord van één schip en kennisverspreiding, zodat de gegenereerde kennis breed toegankelijk is (d.w.z. een blauwdruk voor visserbedrijven die vissen op schol en tarbot).
- 2) het borgen van de keten zodat een consument er zeker van kan zijn dat de vis die wordt gekocht daadwerkelijk aan boord is bedwelmd, waarbij ook aandacht wordt geschonken aan arbeidsomstandigheden van de bemanning aan boord. Er wordt onderzoek gedaan naar de beschikbare methodes van borging, wat de voor en nadelen ervan zijn en welke het meest geschikt zijn voor dit product. Dit zal resulteren in een aanbeveling. De daadwerkelijk uitvoering en invoering van een borgingsmethode valt buiten dit project.

3) deze verbetering van het welzijn door bedwelmen zichtbaar te maken voor een consument met behulp van bijvoorbeeld de VISwijzer App;  
4) het verkennen van de mogelijkheden om de gekozen vissoorten te verwaarden door een garantie over de bedwelmingsmethode te geven;  
5) het bijdragen aan draagvlak en verspreiden van kennis en de toepassing ervan mogelijk maken bij verschillende stakeholders en in het onderwijs. Door bij te dragen aan draagvlak rondom bedwelmen van gevangen vissen, te werken aan de verspreiding van kennis en de toepassing ervan, wordt er ook voor gezorgd dat de resultaten van het project een blauwdruk zijn voor innovatie bij bedrijven, die vissen op schollen en tarbotten en geen deel uitmaken van het projectconsortium. Het is een ambitieus project, daarom zijn er Go-No Go momenten ingebouwd. Het projectconsortium bestaat uit: MDV2 (Hendrik Kramer – Penvoerder), Wageningen Livestock Research, Wageningen Marine Research, Wageningen Economic Research, Fish Management Systems, Stichting Good Fish en ProSea.

**Ons kenmerk**  
DGA / 21267541

### **III. Inspectiecentrum levende dieren**

Op 20 september jl. is het inspectiecentrum op de ferryterminal in Hoek van Holland voor de categorie paarden goedgekeurd door de Europese Commissie. Hierdoor kunnen paarden nu ook via de zeehaven – het was reeds mogelijk via de luchthavens Schiphol en Maastricht Aachen – vanuit het Verenigd Koninkrijk Nederland binnenkomen. Zoals ik eerder aan uw Kamer heb gemeld is dit inspectiecentrum levende dieren al operationeel voor eendagskuikens/broedeieren en voor insecten (zie Kamerstuk 35393, nr. 36 en 35393, nr. 41). De grootste handelsstromen van levende landbouwdieren vanuit het Verenigd Koninkrijk, die middels de zeehavens Nederland binnenkomen en keuringsplichtig zijn, zijn hiermee ondervangen. Het inspectiecentrum is mede door mijn ministerie gefaciliteerd. Ik heb hiermee uitvoering gegeven aan de motie van de leden Omtzigt en Geurts (Kamerstuk 35084, nr. 27).

### **IV. Papierloos certificeren**

In antwoord op de motie van het lid Klink (Kamerstuk 31985, nr. 71) bericht ik u dat Nederland veelvuldig inzet op papierloze certificering voor export van dierlijke producten en plantaardige producten naar derde landen. Eerder dit jaar is onder leiding van Nederland in Codex Alimentarius verband gewerkt aan internationale richtsnoeren ten behoeve van papierloos certificeren. Deze richtsnoeren zullen naar verwachting volgend jaar gepubliceerd worden.

Nederland heeft papierloos certificeren in diverse gevallen met derde landen gerealiseerd en heeft overeenkomsten met andere derde landen om daar toe te komen. Voor de realisatie van papierloos certificeren is het van belang dat een derde land dit zelf ook wenst en de technische voorzieningen heeft. Dat laatste is in veel landen niet het geval. Nu het Verenigd Koninkrijk ook een derde land is geworden zetten wij ook samen met het VK in op papierloze certificering. Hiertoe kan en wordt sinds de effectuering van de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU nadrukkelijk en veelbelovend samengewerkt.

**Directoraat-generaal Agro**

Carola Schouten  
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Ons kenmerk**  
DGA / 21267541